

сим, Гнат і т. д. Римляне-ж, а за ними другі народи грецьку букву „гамму” вимовляють за Г.

Нині на Україні в багатьох словах вимовляють Г, де в Галичині вимовляють Г, приміром — господар, грунт, газета, гузик, географія і др., коли Галичане кажуть: господар, або господар; грунт, газета, гузик (гудзик) географія. Та се вже чужі, польські впливи. По правилу Українці повинні би уникати Г, замінюючи його на Г, як Москалі чуже Г на Г замінюють.

БУКВА В.

Дуже давно Греки букву, яку нині зовемо „бета”, вимовляли мабуть подібно до нашого Б, і таку вимову переняли від них Римляне.

Але вже в 9-ім столітті Греки вимовляли „бету” за В і таку вимову передали в своїх словах Слов'янам, отже і нам. Сербі, Болгари, Москалі таксамо вимовляють „бету” за В.

Ми кажемо — Василь, Варвара, Амврозій, Венедикт і др., коли пр. Поляки, йдучи за латинською вимовою, вимовляють в подібних словах Б — Базилі, Барбара, Амбрози, Бенедикт.

Однакож і тут в Галичині позализали до нас з деяких словах польські форми. Пишуть і говорять „Арабія”, а повинно бути „Аравія”, як від давна в нас говорилось і писалось. Таксамо повинно би бути „альфавит”, а не „альфабет” і ще дещо.

Згадати-б також, що в нас грецьку букву „ету” (довге „е”) читали завжди за „и”, бо так вимовляли її Греки вже в 10-ім віку і нас так вчили. А на початку слова читали за „і”. Через те в нас пишеться: аминь, Ісус (Ісус, Ісус), химія, Ірина (або Ярина), клир. Подібно пишуть Болгари і Сербі. Поляки-ж, що вчилися від Римлян, пишуть „е” в наведених і багатьох подібних словах — амен, Йезус, хемія (так і в Галичині пишуть Українці), Ірена, клер.

При стрічі галицьких Українців з придніпрянцями обом сторонам впадає в очи неоднаковий виговір деяких слів. Певна річ, що мову одних і других поспували чи то московські, чи польські впливи, але бувають і наші рідні форми, які ми можемо вважати за чужі, або неправильні. Що до сього, то нинішня стаття пояснить бодай деякі питання, що пересічному читачеві можуть бути інтересні. Хтож більше сим интересується, тому багато скажемо. „Український Стилістичний Словник” проф. І. Огієнка. Там при багатьох словах є пояснення щодо правильної форми, або є подана форма слова галицька і великоукраїнська. В усякім же випадку кожному читачеві стане ясно, що і Стефан і Степан наші правильні форми; таксамо Теодор, Федор, Хведір. Наші також Никола і Микола (се останнє частійше вживане), Никита і Микита (останнє частійше вживається). Таких відмінних форм є в нас багато більше.

НА ЧІМ СТОІТЬ ДОБРОБУТ.

Багатьом людям здається, що добробут ґрунтується на великих доходах — чи то з праці чи з готового майна. Однакож ошукує себе, хто так думає.

Добробут ґрунтується на двох річах — на безнастанній розумній Праці і на безнастанній розумній Ощадності.

Хто зі збільшенням доходів дозволяє на збільшення видатків, то не має жадного прибутку і в нього не буде запасу на лиху годину.

Хто видає весь дохід, тому при найкращих умовах добробут неможливий.

Хто видає більше, ніж має доходу, той робить довги і йде до злиднів.

Добробут вимагає, щоби життя засновувалося на ошадності, на поміркованості, на повздержності, на припинюванню забатанок, а не на кількості доходів.

І тому коли хтось хоче більших доходів, то нехай запитає себе, чи не хоче він їх лише на те, щоби їх на неконечні річі видати?

А багато людей видають великі доходи на такі річі, без яких при малих доходах дуже добре обходяться. Хто так робить, той марнотравник і він при найбільших доходах не буде мати достатку.

Достаток здобувається лише Працею й Ошадністю. Багато заробиш — мало видавай; мало заробиш — видавай ще менше. Оскільки більше заощадиш, оскільки більше маєш доходи. А без ошадності не буде доходів ніколи.

Марнотравник бажає великих доходів на марнотравство. Він зазидує тим, в яких є добробут — зазидує, що не може його забрати і знищити.

А Добробут, се надбаний запас майна, бережений на ті часи, коли не буде звідки надбати.

З „Дослідів Життя”.

ПРАЦЯ НЕ ПОНІЖУЄ ЧОЛОВІКА.

Оповідують старі літописи, що при дворі московського царя Івана Грізного (1530—1584) був боярин Українець — Тиміш Гуня. Та доля хотіла, що попав він в неласку лютого царя і щоби не згинув смертю, якою гинули з царських рук ті, що не догодили царським примхам, Гуня поклався взяти жінку і дві малолітні дівчата і перебрався на Україну. Майно, яке мав, лишилося в Московщині і він з великими руками опинився в Переяславі. Довелося гірко бідувати.

Літописець оповідає далі, що невдовзі Гуня стрітився зі старим поважним чоловіком і той почав розпитувати Гуню, хто він і де тут взявся.

— Ти наш, брате? — запитав він — чи Московець? Захожий ти, як бачу.

— Ваш — відказав Гуня — втікач з Московщини. Слава Богу, не досягнула мене рука лютого царя.

Бачучи перед собою щирого чоловіка, Гуня все розказав — як жив в Московщині, як тікав і як тепер бідує.

І пригадувався чоловік. Жаль йому стало Гуню.

— А ти-ж, брате, православний? — запитав він, подумавши.

— Православний — відповів той.

— В Христа віруєш?

— Вірую.

— Ну, коли так, то і лихови кінець — сказав він. — Вжеж не дам я тобі пропасти. Лише одно — чи послушаєш ти мене...

— Доброї ради послухати треба — сказав Гуня.

— Та воно так, брате — говорив чоловік — тількиж тая рада така, щоби з гіркої муки солодкий хліб печи. От що! Значить — чи схочеш ти!

— Коли добре діло, так чому би не хотіти.

— Гаразд, брате! Тількиж знай, що в мене на гадці така праця, якої в Московщині ти не доторкався. Я сам, бачиш, ремісник — коваль. Чому би й тобі ковальства не навчитися? Коли ти православний, то знаєш, що Христос не панував, ходив пішки; апостоли також працювали, та і всі богочестиві мужі працю святою річю вважали. Щож?

— Нехай буде і так! — сказав Гуня подумавши.

— Ну, розумно поступив, брате — сказав чоловік — і буде з тебе чесний громадянин. Люблю я тих людей, що працю поважають, бо вона одна все будує — і чесних людей і їх достаток. Вона світ здобуває, перемагає ворогів, гори переходить і моря перепливає. І тому власне доки не вмієш ремесла — в світ не вибирайся, бо загинеш. А вмієш дві ремеслі — безпечно йди між людей, а вмієш три — люде до тебе прийдуть. А тепер до річи — ти будеш в мене працювати, поки підовчишся, а я поможу твоїй родині так жити, як сам живу; колиж з тебе стане коваль, тоді ти допоможеш моїй родині, колиб я сам не міг їй помочі...

Минув від того часу оден рік і Гуня славився уже своїм ремісництвом. Він заробляв тепер тільки, що не міг нарікати на недостаток, та що більше — здобув собі повагу в людей, як чесний і розумний чоловік і громадянин.

— Праця не тільки не понизила його — зауважує літописець — але отворила йому двері до найповажніших домів в Переяславі. Будніми днями він працював, а в свята і неділі запрошували його до себе передові люде, як чоловіка собі рівного, чесного і практичного, що вмів не раз дати добру раду навіть там, де ніхто не вмів порадити. Щож до чоловіка, який наставив його на добру дорогу, то Гуня остав йому найвірнішим товаришем і ділився з ним і його родиною в потребі усім, до останнього.

Закінчуючи оповідання, літописець звертається до читача:

— Написав я тобі отсе на науку — каже він — щоби показати добрий примір. Праця свята річ, коли з нею в парі йде розум і шире серце. Вона дасть тобі самостійне життя — а коли не будеш в нікого просити помочи, ти будеш рівний усім володарам світа. Праця дасть тобі змогу помагати другим, а тоді твоя совість буде спокійна. Так ти забезпечиш себе на лиху годину, бо ті, яким ти помагав, допоможуть тобі і від тебе навчаться оден одному помагати. Памятай, що на щирій праці все будується і все з неї виростає — і праведні діла, і розум, і шире серце, і довіре людей, і гаразд на сій землі, і заслуга перед Богом.

— Багато було на світі тих, що хотіли бути великими, але великими стали лише ті, котрі власною працею себе піднесли. Бо без праці росте лише бур'ян на полі, а злочини і гріхи ростуть в житті тих, що не хочуть свого життя власною працею будувати...

Корисніше знати де-кілька мудрих правил, котрі завжди моглиб служити тобі, ніж вивчитися багатьох річей для тебе не корисних.

Сенєка.